

För tretton år sedan anordnade Föreningen för nationellt och internationellt kulturutbyte (Fnik) ett symposium i teckning uppe i fjällen. Till symposiet kom konstnärer från främst öststaterna men även från nordiska länder. Danmarks representant var Jan Ulrik Friis. Han följde inte med de övriga deltagarna upp till fjällen utan föredrog att stanna i Luleå under symposietiden. Trots att han aldrig fick se fjällen, så gjorde den vilda norrbottniska naturen tydligen ett starkt intryck på Friis. Det kan man ana i titlarna på de målningar han just nu ställer ut en trappa upp på Konstens Hus. Något skall skall ju bilder kallas, men jag uppfattar hans titlar mer som ett frieri till den norrbottniska publiken än en vägledning till avläsning av målningarna. Jag ser nämligen väldigt lite korrespondens mellan vårt glesa landskap och Jan Ulrik Friis täta nästan klaustrofobiska målningar. Fast å andra sidan, det kan ju vara hans eget inre landskap han gestaltar via det yttre. Hans måleri är tyngt av nordeuropeisk femtiotalistisk cobratradition, starkt abstraherat och expressivt. Dansken Asker Jorn, som ingick i den grupperingen, har sedan dess blivit stilbildare för många danska målare.

Cobra sökte alltid det mest direkt möjliga uttrycket för personlig fantasi. "Min färgtub (sa Karel Appel 1956) är en raket som formar sin egen rymd." Med det menade han att måleriet är en resa som inte kan förutsägas och som har överraskningen som slutdestination.

Jan Ulrik Friis arbetar med rena oftast oblandade färger i tjocka penselstråk som anføres på duken à la Asker Jorn. Eller för att ta ett svenskt exempel i Cobras efterföljd, parvenyernas favoritinvestering, Bengt Lindström.

Det är en rätt ojämn visning som presenteras med tre klart urskiljbara teman. Ett förenklat sagotema med referenser till bröderna Grimms Grodkungen uppfattar jag mer som oljemålade illustrationer än som konstverk burna av egen kraft. Friis kunde gott undvara den delen av utställningen. Ett annat tema återfinns vi i den största delen av materialet, nämligen de redan nämnda referenserna till nordeuropeisk abstrakt femtiotalsexpressionism. I dessa motiv arbetar han med täta tunga färgfält och formupprepningar som på något sätt murar igen bilderna och gör dem ogenomträngliga och slutna. Man får en känsla av att de vänder ryggen mot betraktaren. Ett tredje tema är ett mindre antal målningar som riktar sig mot ett mer informellt bildspråk och som paradoxalt nog känns mycket öppnare och lättillgängligare än hela den övriga kollektionen. *Komposition i grönt*, bilderna *I vild natur I och II* eller den lilla målningen *Vildmarksfabel* lyfter sig med en självklar lätthet över de övriga färgtyngda murverken.

I övrigt, för de som enbart älskar doften av oljefärg, så är det här årets utställning.

Bertil Sundstedt